

בס"ד. ש"פ וישוב, כ"ג כסלו, מבה"ח טבת, ה'תשכ"ט

(הנחה בלתי מוגה)

פדה' בשלום נפשי מקרב לי כי ברבים היו עמדי, ודרשו חז"ל³ בשלום ב' שלום, וע"ד מ"ש' שלום שלום לרחוק ולקרוב. וצריך להבין מהו הענין דפדה בשלום, שהפדי' צריכה להיות בשלום דוקא, ובפרט שענין השלום נאמר בתחלת הכתוב, שזה מורה שהו"ע עיקרי, היינו, שענין השלום הוא תנאי עיקרי בהפדי', שצריכה להיות בשלום דוקא. וכמודגש גם בהגאולה די"ט כסלו, כפי שכותב אדמו"ר הזקן באגרת הידועה: כשקריתי בספר תהלים בפסוק פדה בשלום נפשי, יצאתי בשלום מד' שלום.

(ב) **ויש'** לקשר זה עם מ"ש' צדקת פרונו בישראל, שעל זה דרשו חז"ל⁴ צדקה עשה הקב"ה בישראל שפזרן לבין האומות, ונתבאר לעיל במאמר די"ט כסלו (שהוא מיוסד על מאמר ד"ה צדקת פרונו בישראל שנאמר לפני ארבעים שנה, ונדפס בדרושי חתונה⁵), שצריך להבין השייכות דפרונו בישראל להענין דפזרן לבין האומות, דלכאורה, פרזון (פרזונו) ופיזור (פזרן) הם ב' ענינים סותרים זל"ז, דפרונו הוא מלשון ערי הפרזות, שהפירוש בזה הוא שהעיר היא ללא חומה, אבל היא נשארת במקומה, משא"כ פיזור פירושו שהאנשים מתפזרים למקומות אחרים. גם צריך להבין הענין דצדקה כו' שפזרן לבין האומות, דלכאורה, הרי ענין הפיזור (וכן הענין דפרזון) מורה על העדר ההגבלה, ואילו צדקה היא בהגבלה דוקא, שהרי יש לה שיעור קצוב, חומש למצוה מן המובחר ומעשר למדה בינונית⁶ (כמובא גם באגה"ק⁷),

5) אג"ק אדה"ז ע' רלב (נעתק ב"היום יום" יט כסלו).

6) ספר שופטים ה, יא.

7) פסחים פז, ב.

8) פרק א (סה"מ קונטרסים ח"א לב, סע"ב ואילך. תרפ"ט ס"ע 113 ואילך).

9) שו"ע יו"ד סרמ"ט ס"א.

10) סימני ומטו. א.

1) מאמר זה הוא המשך למאמר ד"ה אמר ר' אושעיא צדקת פרונו די"ט כסלו (לעיל ע' 4 ואילך).

2) תהלים נה, יט.

3) ראה סנהדרין צט, ב. ד"ה פדה בשלום באוה"ת ג"ך ח"ג ע' א"שח.

4) ישעי' נז, יט.

וכהלשון המורגל בכ"מ¹¹ יעלה לסך מסויים, ועד שאמרו חז"ל¹² המבזבז אל יבזבז כו'.

והנה בביאור השייכות דפוזן לבין האומות למ"ש פרזונו, מבואר בהמאמר, שע"ז שפוזן לבין האומות פועלים בני"י שיהי' הענין דפרזונו, כמ"ש¹³ פרזות תשב ירושלים. והענין בזה, דהנה ידועי' שכללות ענין העונשים שבתורה אינו לשם עונש בלבד ח"ו, ואם הדברים אמורים אפילו בנוגע לעונשים של יחיד מישראל, הרי עאכו"כ שכן הוא בנוגע לרבים, ועד לכל ישראל. ומזה מובן שהענין דפוזן לבין האומות (דקאי על כלל ישראל) הוא לא לשם עונש בלבד ח"ו, אלא שע"ז באים לעילוי גדול יותר. וע"ד כללות הענין דירידת הנשמה למטה, שאף שזוהי ירידה גדולה, מאיגרא רמה לבירא עמיקתא¹⁴, הרי ירידה זו היא לצורך עלי', והיינו, שדוקא ע"י הירידה מגעת הנשמה לדרגא כזו שלולי הירידה לא היתה מגעת שם. ועד"ז מבואר בנוגע לירידת הגלות, שהיא ירידה מאיגרא רמה לבירא עמיקתא, שדוקא ע"ז ניתוסף עליו בישראל שלולי הגלות לא היו מגיעים לעילוי זה. וזהו גם שע"ז שפוזן לבין האומות, באים להעילוי דפרזות תשב ירושלים. אמנם, עדיין צריך להבין העילוי דפרזות תשב ירושלים¹⁵, והלא העילוי דירושלים שהיא מקודשת מכל העיירות הוא לפני מן החומה דוקא¹⁶, והיינו, שמצד החומה מסתעפים חילוקי דינים בנוגע לאכילת קדשים, ובנוגע לעניני קדושה וטהרה והפכם כו'¹⁷, ועד שיש שקו"ט בנוגע למקום החומה עצמה אם קדושה כלפנים מן החומה¹⁸, וא"כ, מהו העילוי דפרזות תשב ירושלים, ללא תומה.

ג) ולהבין זה יש להקדים תחילה מארז"ל¹⁹ והנצח זו ירושלים נכפי שדרשו על הפסוקי' לך הוי' הגדולה והגבורה והתפארת והנצח גו', הגדולה זו מעשה בראשית כו', והגבורה זו יציאת מצרים כו', והתפארת זו מתן תורה, והנצח זו ירושלים וכו'[, וצריך להבין, למה מייחסים ענין הנצחון לירושלים דוקא, דלכאורה, אם מצד הנצחון שהי'

תרצ"ט ע' 73 ואילך).
 (17) כלים פ"א ה"ח. רמב"ם הל' ביהב"ח
 פ"ז הי"ד.
 (18) ראה רמב"ם שם.
 (19) ראה שו"ת אבני נזר יו"ד סימן תנ.
 (20) ברכות נח, א.
 (21) דברי הימים א כט, יא.

(11) תניא אגה"ת ספ"ג.
 (12) כתובות נ, א.
 (13) זכרי' ב, ח.
 (14) ראה לקו"ת מטות פו, ב. ובכ"מ.
 (15) לשון חז"ל — חגיגה ה, ב.
 (16) ראה ד"ה בראשית ברא תרע"ח
 (סה"מ תרע"ח ע' מו ואילך). תרצ"ט (סה"מ

בכיבוש ירושלים, הרי ענין הנצחון הי' גם בכיבוש כל ארץ ישראל, שהי' כמה דורות לפני כיבוש ירושלים. ואם מצד הנסים שהיו בכיבוש ירושלים, הרי עיקר ענין הנסים הי' בכיבוש כל ארץ ישראל מל"א המלכים, ובפרט כיבוש יריחו, מנעולה של ארץ ישראל²², שהיו בו נסים גדולים ביותר. ומ"מ מייחסים ענין הנצחון לירושלים דוקא.

אך הענין הוא, דהנה ידוע שישנו עוד פירוש בנצח (נוסף על ענין הנצחון) שהוא מלשון נצחיות²³. וע"ד מ"ש לעתיד לבוא שמחת עולם²⁴, דהיינו, שמחה נצחית. וכן אהבת עולם, כדאיתא במדרש²⁵ שיש אהבה דג' שנים, יו"ד שנים ועד ק' שנים, שאהבה זו היא כהגבלה, ולמעלה מזה היא אהבת עולם, שהיא אהבה נצחית²⁶. וזהו גם ענין הנצח, מלשון נצחיות. והנה, ב' הפירושים בנצח, מלשון נצחון, ומלשון נצחיות, קשורים ושייכים זל"ז, כי, ענין הנצחון נמשך ממקום שהוא למעלה ממדידה והגבלה (ע"ד ענין הנצחיות), והיינו, ששאר המדות הם במדידה והגבלה, הן המדות שנולדים ע"י ההתבוננות בשכל, הרי הם מדודים ומוגבלים כפי אופן השכל המולידם, וגם המדות כמו שהם במקומם הם מדודים ומוגבלים, משא"כ מדת הנצח היא למעלה מכל מדידה והגבלה, והיינו, לפי שענין הנצח הוא מצד העצם, והעצם אין בו שינויים, כלשון החוקרים המובא בכ"מ בדא"ח²⁷ שכל עצם בלתי משתנה. והענין בזה²⁸, כפי שרואים בהנהגת המלוכה, שבשביל נצחון המלחמה יכול המלך לבזבז את כל אוצרותיו, ועד שגם האוצרות הכמוסים ונעלמים, שבדרך כלל אינו מוציא אותם ואפילו אינו מראה אותם, הנה בשביל ניצוח המלחמה הרי הוא מבזבז גם אוצרות אלה, והבזבזו הוא לא רק בשביל ענינים נעלים אלא גם בשביל ענינים פחותים, ועד שגם בשביל לנצח מנגד קטן, מבזבזו המלך את אוצרותיו, כדי שנצחון המלוכה יהי בשלימות. והיינו, לפי שענין הנצחון נוגע בעצם נפשו, למעלה גם מהכחות דרצון ותענוג, שהרי בשביל התענוג בראיית האוצרות לא יפתח המלך את אוצרותיו, ואילו בשביל הנצחון, לא זו בלבד שפותח את

22 במדב"ר פט"ו, טו ובעץ יוסף שם. לקו"ת מסעי צא, א.
 23 ראה אוה"ת בראשית ח"ג תקעח, א.
 24 ישע"י לה, י. שם נא, יא.
 25 תדבא"ר רפ"ו.
 26 ראה לקו"ת במדבר ט, ד. סה"מ
 תרכ"ז ע' רטו ואילך.
 27 מאמרי אדמו"ר האמצעי שמות ח"א ע' קסד. ח"ב ע' תעד. ובכ"מ.
 28 ראה גם ד"ה צדקת פרזונו במאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ה ח"ב ע' תתקצ ואילך.
 ד"ה הג"ל בתורת חיים בשלח שכב, א ואילך (בהוצאה החדשה — ח"א רכא, ד ואילך).

האוצרות, אלא עוד זאת, שהוא מבוכו אותם, והיינו, לפי שענין הנצחון נוגע בעצם מהותו של המלך.

ויש לומר בדרך אפשר, שענין הנצחון נוגע לא רק בדרגת ההתנשאות על העם, אלא גם בעצם המלכות כמו שהיא בבחי' התנשאות עצמי, וכמבואר במק"א²⁹ שהתנשאות עצמי הו"ע המלוכה על מלכים, שזוהי המלוכה דר"ה שהיא על נש"י, כמארו"ל³⁰ אמר הקב"ה אמרו לפני מלכיות בר"ה כדי שתמליכוני עליכם, עליכם דייקא, דקאי על נש"י, שהם בני מלכים³¹. והענין בזה, דהנה, בדרך כלל מבואר בדרושי חסידות³² שענין המלוכה שייך רק על עבדים, שהם נפרדים, ועז"נ אין מלך בלא עם³³, פי' עם מלשון עוממות³⁴, שהם דברים זרים ורחוקים ממעלת המלך, משא"כ בבנים לא שייך ענין המלוכה (כמבואר בשער היחוד והאמונה³⁵). אמנם²⁹, ענין זה הוא רק בנוגע לענין המלוכה כפי שהוא בבחי' התנשאות על עם, דהיינו בחי' חיצוניות המלוכה. ולמעלה מזה הו"ע פנימיות ועצמיות המלוכה כמו שהיא בבחי' התנשאות עצמי, שמצד זה ישנו ענין המלוכה על בנים, והו"ע המלוכה דר"ה על נש"י שנקראים בנים. ומה שאומרים בר"ה אם כבנים אם כעבדים³⁶, הרי זה רק כדי לעורר ענין הרחמנות, והיינו, שבאיזה אופן שיהי', אם כבנים אם כעבדים, צריך להיות ענין הרחמנות כו'. אבל בנוגע לענין המלוכה, הרי המלוכה דר"ה היא על בני"י שנקראים בנים דוקא, ועד לבני מלכים.

ד) והנה כדי לגלות את מדת הנצח דלמעלה, בענין הנצחון וגם בענין הנצחיות (כלי גבול), כפי שיתגלה לעתיד לבוא, הרי, כיון שכל הגילויים דלעתיד לבוא תלויים במעשינו ועבודתינו כל זמן משך הגלות³⁷, צריכה להיות העבודה עכשיו מצד מדת הנצח דלמטה, והיינו, שהעבודה צריכה להיות מצד ענין הנצחון, באופן שלמעלה מהשכל ולמעלה מחשבונות כו', וללא שינויים (ענין הנצחיות). וזהו כללות ענין העבודה בזמן הגלות כאשר בני"י נמצאים במעמד ומצב שפזון לבין

29) המשך תער"ב ח"ב ע' תשנ. ח"ג ע' א'חב.
 30) ר"ה טז, א. לד, ב.
 31) שבת סז, א. וש"נ.
 32) ראה המשך תער"ב ח"א ע' תרכג.
 33) ח"ב ע' תרסד. ח"ג שם. ועוד.
 34) בחי' וישב לח, ל. שם ר"פ בלק. כד
 35) ח"ב ע' תר"ה (ב) ד"ה ועוד (כהוצאת שאוועל
 — ע' שטט). ספר החיים לאחי מהר"ל ספר
 גאולה וישועה פ"ב. עמק המלך שער א (שער
 שעשועי המלך) רפ"א.
 34) ראה פסחים עה, ב ובפרש"י. סה"מ
 תר"ס ע' ה.
 35) רפ"ז.
 36) בחפלת מוסף דהש"ץ.
 37) תניא רפל"ז.

האומות. והענין בזה, דהנה, הכוונה בזה שפזרן לבין האומות היא כדי שיוכלו לברר את הניצוצות דתהו שנפלו ונתפזרו בין האומות, שלכן צריכים בני לבוא להמקום שבו נמצאים הניצוצות, בין האומות, ושם יוכלו לבררם ולהעלותם לקדושה. והיינו, שעכשיו אי אפשר להיות עבודת הכירורים כמו שהי' בימי שלמה, עליו נאמר וישב שלמה על כסא הוי"כ³⁸, שלמה יהי' שמו ושלום ושקט אתן על ישראל בימיו³⁹, שמצד ריבוי אור הקדושה הי' כירור הניצוצות באופן שנמשכו ונתקבצו מאליהן אל האבוקה⁴⁰, משא"כ בזמן הגלות שאור הקדושה אינו מאיר בריבוי כ"כ, אי אפשר להיות כירור הניצוצות אלא עי"ז שבאים להמקום שבו נמצאים הניצוצות, שזהו"ע פזרן לבין האומות. וכיון שפזרן לבין האומות, צריכים בני לעורר את מדת הנצחון שעל ידה יוכלו לעמוד בקשרי המלחמה ולנצח את המנגד כו'. ובשביל ניצוח המלחמה פותחים ומבזבזים את האוצרות דלמעלה, וענין האוצר דלמעלה הוא אוצר של יראת שמים⁴¹, שזהו ענינה של ירושלים, ע"ש יראה וע"ש שלם⁴², דהיינו, שלימות היראה⁴³, וכל זה בא ע"י מדת הנצח דוקא, וזהו"ע והנצח זו ירושלים.

ה) **וזהו** צדקת פרונו בישראל, צדקה עשה הקב"ה בישראל שפזרן לבין האומות, שע"י הפיזור לבין האומות נעשה העילוי דפרונו, פרזות תשב ירושלים, כי, ע"י שפזרן לבין האומות נעשית עבודתם של בני מצד מדת הנצח, שהו"ע הנצחון והנצחיות, ועי"ז מעוררים ומגלים מדת הנצח שלמעלה, שהו"ע הבלי גבול. וזהו צדקת פרונו, צדקה דייקא, דהנה, החילוק בין צדקה למתנה הוא, שנתנת המתנה היא מצד זה שעביד לי' נייחא לנפשי⁴⁴, וא"כ, הרי זה מדוד ומגבל לפי ערך הנח"ר שגרם כו', משא"כ הנתינה שהיא בתורת צדקה בלבד (גם לא בגלל שעביד נייחא לנפשי) אינה מדודה ומגבלת לפי ערך המקבל כלל, וזהו שאמיתית ענין הצדקה היא רק אצל הקב"ה, כמ"ש" לך הוי' הצדקה, שזהו"ע הבלי גבול. ומצד זה נעשה גם הענין דפרונו, שהו"ע פרזות תשב ירושלים, ללא הגבלת החומה. אך⁴⁵ אין הכוונה

43) ראה לקו"ת פקודי ד, א. ר"ה ט, ב. שה"ש ו, ג.

44) ראה גיטין נ, ב. כ"מ טז, א.

45) דניאל ט, ז.

46) ראה ד"ה צדקת פרונו הנ"ל (מאמרי אדמו"ר הזקן שם ע' תתקצח ואילך. תורת חיים שם שמג, א ואילך (בהוצאה החדשה

38) דברי הימים א כט, כג.

39) שם כב, ט.

40) ראה תו"א בראשית ו, א. לקו"ת

במדבר ד, א. המשך תער"ב ח"ב ע' תשסט.

41) ראה ברכות לג, ב.

42) ב"ר פנ"ו, י. תוד"ה הר — תענית טז,

א.

שלעתיד לבוא לא תהי' חומה כלל, כי אם שלא תהי' חומה של אבנים, אלא חומת אש, כמ"ש⁴⁷ אני אהי' לה גו' חומת אש סביב, ולכן אין זה סתירה להענין דפרזות תשב ירושלים, כי החומה היא חומת אש, והיא מדריגת אני (אני אהי' לה גו' חומת אש)⁴⁸. ומזה מובן שגם עכשיו צריכה להיות העבודה באופן של חומת אש, והיינו, שאש מורה על ענין הרצוא, שהרי יסוד האש הוא היסוד היחירי מכל היסודות שמצינו בו ענין הרצוא, כמבואר בתניא⁴⁹ שאור הנר מתנענע תמיד למעלה בטבעו מפני שאור האש חפץ בטבע ליפרד מהפתילה ולידבק בשרשו למעלה כו', ורק האחיזה בפתילה מכריחה אותו להשאר למטה היפך טבעו. ועי"ז שהעבודה היא באופן של אש, שהו"ע הרצוא, זוכים לחומת אש דלעתיד לבוא, אני אהי' לה גו' חומת אש סביב, ביחד עם זה שפרזות תשב ירושלים.

וכיון שהגילויים דלעתיד לבוא הם התכלית דכללות הבריאה וההשתלשלות, לכן מרומז ענין זה מיד בתחילת הבריאה, שזהו מ"ש⁵⁰ בראשית ברא אלקים, ואיתא בתיקוני זהר⁵¹ שבראשית הוא ברית אש (כפי שמביא כ"ק מו"ח אדמו"ר במאמר⁵²), אש דייקא [ובאופן של ברית שענינו לקשר ולחבר ב' ענינים הפכיים שע"פ השכל אי אפשר להיות קישור וחיבור ביניהם (שהרי כאשר יכולים לפעול קישור וחיבור ע"פ שכל, אין צורך בענין של כריתת ברית), ורק מצד ענין הברית שהוא למעלה מטעם ודעת, נעשה הקישור וחיבור ביניהם, עי"ז ששניהם עוברים בתוך גוף אחד (שזהו"ע כריתת ברית, כמ"ש⁵³ העגל אשר כרתו לשנים ויעברו בין בתריו) להיות לאחדים (כמבואר בלקו"ת⁵⁴)], והיינו, שבתחילת הבריאה מרומז ענין האש, שזהו"ע אני אהי' לה גו' חומת אש, והוא, לפי שתכלית הבריאה היא שיומשכו הגילויים דלעתיד לבוא, שזוהי שלימות הבריאה, כמרומז בהענין דתולדות מלא שנאמר ב' פעמים⁵⁵, אלה תולדות השמים והארץ בהבראם⁵⁶, ואלה תולדות פרץ וגו'⁵⁷, עד

— ח"א רלה, ג ואילך)). וראה ד"ה בראשית ברא שבהערה 16.
 (47) זכרי' ב, ט.
 (48) ראה ד"ה צדקת פרזונו הנ"ל (מאמרי אדמו"ר הזקן שם ע' תתקצט. תורת חיים שם שמג, א (שם רלה, ג)).
 (49) פי"ט.
 (50) בראשית א. א.

(51) תיקון כג (סט, א).
 (52) ד"ה בראשית ברא שבהערה 16.
 (53) ירמ' לד, יח.
 (54) ר"פ נצבים.
 (55) ב"ר פי"ב, ו.
 (56) בראשית ב, ד.
 (57) רות ד, יח.

וישי הוליד את דוד⁵⁸, שעז"נ ויצא חוטר מגזע ישי וגו'⁵⁹, יעמוד מלך מבית דוד וכו'⁶⁰, יבוא ויגאלנו ויוליכנו קוממיות לארצנו, ואז יקויים היעוד⁶¹ ונגלה כבוד הוי' וראו כל בשר יחדיו כי פי הוי' דיבר.

(60) רמב"ם הלי' מלכים פי"א ה"ד.
(61) ישעי' מ. ה.

(58) שם, כב.
(59) ישעי' יא. א.